

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio LX[X]II. De sacramento confirmationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

De consec. dia. c. per lectis. dicit esse in epist. ad Ludifredum.

D. 320 D. 159

Cap. 2. eccl. hier. par. 2.

dicit enim Iſido. * quod ad diaconum pertinet assistere sacerdotibus, & ministrare in omnibus, quae aguntur in sacramentis Christi, in baptismo, scilicet, in chrismate, patena, & calice. Inferiores autem ministri cooperantur sacerdotibus in his, quae sunt preparatoria ad sacramentum: sicut lectores in catechismo, & exorcista in exorcismo.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod super immundos ministri habent operationem ministerialem, & quasi instrumentalem, sed sacerdos principalem.

AD SECVNDVM dicendum, quod lectores & exorcista habent officium catechizandi & exorcizandi, non quidem principaliter, sed sicut in his sacerdoti ministrantes.

AD TERTIVM dicendum, quod multiplex est instructio, una conuersiva ad fidem, quam Dionysius tribuit episcopo in 2. eccl. hier. & potest competere cuilibet praedicatori, uel etiam cuilibet fidei. Secunda est instructio, qua quis eruditur de fide rudimentis, & qualiter se debeat habere in susceptione sacramentorum, & haec pertinet secundario quidem ad ministros, principaliter autem ad sacerdotes. Tertia est instructio de conuersatione christianae uitae, & haec pertinet ad paternos. Quarta est instructio de profundis mysterijs fidei, & perfectione christianae uitae, & haec ex officio pertinet ad episcopos.

¶ Super Quaestio. 72. Articulum primum & secundum.

QVAESTIO LXXII.

De sacramento Confirmationis in duodecim articulos diuisa.

CONSEQUENTER considerandum est de sacramento confirmationis.

ET CIRCA hoc quaruntur duodecim.

¶ Primo, Vtrum confirmatio sit sacramentum.

¶ Secundo, De materia eius.

¶ Tertio, Vtrum sit de necessitate sacramenti, quod chrismata fuerit prius per episcopum consecratum.

¶ Quarto, De forma ipsius.

¶ Quinto, Vtrum imprimat characterem.

¶ Sexto, Vtrum character confirmationis presupponat characterem baptismale.

¶ Septimo, Vtrum conferat gratiam.

¶ Octauo, Cui competat recipere hoc sacramentum.

¶ Nono, In qua parte.

¶ Decimo, Vtrum requiratur aliquis, qui teneat confirmandum.

¶ Undecimo, Vtrum hoc sacramentum per solos episcopos def.

¶ Duodecimo, De ritu eius.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum confirmatio sit sacramentum.

AD PRIMVM sic procedit. Vtrum confirmatio non sit sacramentum. Sacramenta. n. est diuina instructio efficaciam habet, sicut supradictum est: sed confirmatio non legitur a Christo

instituta. ergo non est sacramentum. ¶ 2. Prater. Sacramenta nouae legis, in ueteri lege figurata fuerunt. unde Apostolus dicit 1. Corin. 10. quod omnes in Moysse baptizati sunt, in nube & in mari, & omnes eadem escam spirituales manducauerunt, & omnes eundem potum spirituales biberunt: sed confirmatio non fuit figurata in ueteri testamento. non ergo est sacramentum.

¶ 3. Prater. Sacramenta ordinantur ad hominum salutem: sed sine confirmatione potest esse salus. nam pueri baptizati, sine confirmatione decedentes saluantur. ergo confirmatio non est sacramentum.

¶ 4. Prater. Per omnia sacramenta ecclesiae, homo Christo conformatur, qui est sacramentorum auctor: sed per confirmationem non uidetur homo Christo conformari, qui non legitur esse confirmatus. ergo confirmatio non est sacramentum.

Sed contra est, quod Melchisedes Papa scribit Hispaniarum episcopis: De his, super quibus rogastis nos, uos informari, utrum manus sit sacramentum, manus impositio episcoporum, an baptismus, scitote utrumque magnum esse sacramentum.

RESPON. Dicendum, quod sacramenta nouae legis ordinantur ad speciales gratiae effectus: & ideo ubi occurrit aliquis specialis effectus gratiae, ibi ordinatur speciale sacramentum. Quia uero sensibilia & corporalia gerunt spiritualium & intelligibilium similitudinem, ex his quae in uita corporali aguntur, percipere possumus quid in spirituali uita gratiae speciale existat. Manifestum autem est, quod in uita corporali specialis quaedam perfectio est, quod homo ad perfectam aetatem perueniat, & perfectas actiones hominis agere possit. unde & Apostolus dicit 1. Cor. 13. Cum autem factus sum uir, euacuauit quae erant paruuli. & inde est etiam, quod praeter motum generationis, quo aliquis accipit uitam corporalem, est motus augmenti, quo aliquis perducitur ad perfectam aetatem. Sic igitur & uita spirituales homo accipit per baptismum, qui est spiritualis regeneratio. In confirmatione autem homo accipit, quasi quandam perfectam aetatem spirituales uita. unde Melchisedes Papa dicit. Spiritus sanctus, qui super aquas baptismi salutariter descendit lapsus, in fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam, in confirmatione augmentum praestat ad gratiam, in baptismo regeneramur ad uitam, post baptismum confirmamur ad pugnam, in baptismum ablui mur, post baptismum roboramur. & ideo manifestum est, quod confirmatio est speciale sacramentum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod circa institutionem huius sacramenti est triplex opinio. Quidam enim dixerunt, quod hoc sacramentum non fuit institutum nec a Christo, nec ab apostolis, sed postea processu temporis in quodam concilio. Alij uero dixerunt, quod fuit institutum ab apostolis, sed hoc non potest esse, quia instituire nouum sacramentum, pertinet ad potestatem excellentiae, quae competit soli Christo. & ideo dicendum est, quod Christus instituit hoc sacramentum, non exhibendo, sed promittendo, secundum illud Io. 16. Si non abiero, Paracletus non ueniet ad uos: si autem abiero, mittam eum ad uos: & hoc ideo quia in hoc sacramento datur plenitudo Spiritus sancti, quae

infirmum in primis uia siquidem ecclesia non uidetur multum credibile, pauperimos episcopos habuisse balsamum, quod forte etiam hodie multum caret. Accedit ad haec quod chrismatis nomen, quod fecit dicitur Dio. Apostoli impositio huic sacramentum, non significat balsamum, sed in Christo, cui oleum sufficit.

Habent de consec. dia. c. de h. par. 2. eccl. hier. par. 2. eccl. hier. par. 2.

alios spirituales.

In epist. ad Hispaniarum episcopos.

Sup. q. 65. a. 7. & 4. d. 2. q. 2. art. 10. & dist. 7. q. 1. art. 1. q. 1. per 10. & 4. cont. c. 58. Q. 64. art. 2.

Super Quæstio. 73. Artic. tertium.

IN art. 3. a luente propter casus emergentes, quod licet constet ex ecclesia ritum materiam confirmationis oportere esse consecratam ab episcopo: non tamen evidenter constat, an ista necessitas sit ex sacramento, aut ex precepto. Et dato, quod sit ex necessitate sacramenti, restat adhuc dubium, an sic oporteat, quod plenitudo Apostolice potestatis non possit dispensare subrogare simplicem sacerdotem ad consecrationem materiam, sicut potest ipsum subrogare ad collationem huius sacramenti, ut infra patebit.

4. dist. 7. q. 1. art. 4. q. 3.

AD TERTIUM sic proceditur. VI, quod non sit de necessitate huius sacramenti, quod christus fuerit prius per episcopum consecratum. Baptismus enim in quo fit plena remissio peccatorum, non est minoris efficacie, quam hoc sacramentum: sed licet quedam sanctificatio adhibeatur aque baptismali ante baptismum, non tamen est de necessitate facti: quia in articulo necessitatis preteriri potest. ergo non est de necessitate huius facti, quod christus fuerit prius per episcopum consecratum.

¶ Et de primo quidem dubio apparet tenendum, quod si episcopus confirmaret cum christinate consecraro a simplici sacerdote, sacramentum nullum esset, iuxta verba Auctoris hic sententiaris, consecrationem huiusmodi pertinere ad necessitatem, & non ad solennitatem sacramenti: peripicacius tamen considerando oppositum, est magis rationi consentaneum, quandoquidem nulla est maior consecratio ea: que fit in eucharistia, quam cum possit simplex sacerdos efficere, omnem aliam non sacramentalem efficere potest: ita quod facta tenet, quamvis peccet faciendi. Nec Auctor in litera explicat, quod ab episcopo omnino oporteat fieri, nihil tamen definitius concludo. Legimus enim etiam apostolica sede dispensante circa ministrum huius sacramenti inconstitutum fuisse, quod utatur christmate consecrato per episcopum, ut patet in concilio florentino sub Eugenio IIII. De secunda autem questione nulla ego ideo rationem dubitandi, supposita potestate Papæ de mutatione ministri: qui enim potest maius, potest & minus: manus autem esse constat, quod presbyter conferat confirmationis sacramentum, quam conferat materiam sacramenti, quanto maius est sacramentum sua materia. Et propterea si Papa potest facere, quod simplex sacerdos confirmet, potest etiam efficere, quod idem conferat materiam.

Tract. 80. in 10. a medio tom. 9.

Habetur de consecr. dist. 4. c. Presbyteris.

Q. 64 art. 3.

ARTICVLVS III.

Utrum sit de necessitate huius sacramenti, quod christus fuerit prius per episcopum consecratum.

AD TERTIUM sic proceditur. VI, quod non sit de necessitate huius sacramenti, quod christus fuerit prius per episcopum consecratum. Baptismus enim in quo fit plena remissio peccatorum, non est minoris efficacie, quam hoc sacramentum: sed licet quedam sanctificatio adhibeatur aque baptismali ante baptismum, non tamen est de necessitate facti: quia in articulo necessitatis preteriri potest. ergo non est de necessitate huius facti, quod christus fuerit prius per episcopum consecratum.

¶ Præter idem non debet bis consecrari: sed materia facti sanctificatur in ipsa collatione facti, per formam uerborum, qua confertur factum. unde & Aug. * dicit super Io. Accedit uerbum ad elementum, & fit sacramentum. non ergo debet prius christus consecrari, quod hoc sacramentum tradatur. ¶ Præter. Omnis consecratio, que fit in sacramentis, ad consecrationem gratie ordinatur: sed materia sensibilis confecta ex oleo & balsamo non est capax gratie, ergo non debet ei aliqua consecratio adhiberi.

SED CONTRA est, quod Inno. Papa * dicit, Presbyteris, cum baptizat, christinate baptizatos ungerere liceat, quod ab episcopo fuerat consecratum: non tamen frontem ex eodem oleo signare, quod solum debetur episcopis, cum tradunt paraclatum: quod quidem fit in hoc sacramento. ergo ad hoc sacramentum requiritur christus per episcopum consecratum.

RESPON. Dicendum, tota sacramentorum sanctificatio a Christo deriuatur, ut supra dictum est. * Est autem considerandum, quod quibusdam sacramentis habentibus materiam corpoream, Christus est usus, s. baptismi & etiam eucharistia, & ideo ex ipso usu Christi, materia horum sacramentorum aptitudinem acceperunt ad perfectionem sacramenti.

¶ Et propterea si Papa potest facere, quod simplex sacerdos confirmet, potest etiam efficere, quod idem conferat materiam.

¶ In eodem articulo. Durandus occurrit in assenten. distinct. 7. questio. 2. contra licentiam arguens, uolens ipsam peccare secundum non causam ut causam, quantum ad sanctificationem materiam ex contractu, uel non contractu Christi: tum, quia si contractus Christi sanctificauit materiam, puta aquam & panem, uel ferecuntia

mentum. unde Chry. * dicit, quod nunquam aqua baptismi purgare peccata credentium possent, nisi tactu dominici corporis sanctificata fuissent. & similiter ipse Dominus accipiens panem, benedixit: similiter autem & calicem, ut habetur Matth. 26. & Luc. 22. & propter hoc non est de necessitate horum sacramentorum, quod materia prius benedicatur: quia sufficit benedictio Christi. Si qua uero benedictio adhibeatur, pertinet ad solennitatem sacramenti, non autem ad necessitatem. Unde in uerbis autem uisibilibus Christi non est usus, ne fieret iniuria inuisibili unctio, quia est unctus præ confortibus suis. & ideo tam christus quod oleum sanctum infirmorum, prius benedicuntur quam adhibeantur ad usum sacramenti.

AD PRIMUM ergo patet responsio ex dictis. * AD SECUNDUM dicendum, quod utraque consecratio chrismae non refertur ad idem: sicut enim instrumentum uirtutem instrumentalem acquirit dupliciter, scilicet quando accipit formam instrumenti, & quando mouetur a principali agente ad effectum, ita etiam materia sacramenti duplici sanctificatione indiget: per quarum unam fit propria materia sacramenti, per aliam uero applicatur ad effectum.

AD TERTIUM dicendum, quod materia corporalis non est capax gratie quasi gratie subiectum, sed solum sicut gratie instrumentum, ut supra dictum est. * & ad hoc materia sacramenti consecratur, uel ab ipso Christo, uel ab episcopo, qui gerit in ecclesia personam Christi.

ARTICVLVS IIII.

Utrum hæc sit conueniens forma huius sacramenti, Consigno te signo crucis &c.

AD QUARTUM sic proceditur. Videtur, quod hæc non sit conueniens forma huius sacramenti, Consigno te signo crucis, & confirmo te chrismate salutis, in nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti.

¶ Et propterea si Papa potest facere, quod simplex sacerdos confirmet, potest etiam efficere, quod idem conferat materiam.

Referunt consecr. dist. 5. c. aqua.

In corp. art.

Q. 65. art. 2. & 3.

Infr. q. 4. art. 3. c. 1. dist. 7. q. 1. art. 3. q. 3. op. 22.

n. a. & singula sacra-
mentis. ubi & ponit
tur ista forma sacra-
menti confirmationis,
nisi quod hic di-
citur. Configno, &
ibi legitur, Signo
te signo crucis, &
idem est sensus.

ritu sancti, Amen. Vfus enim sa-
cramentorum a Christo & ab A-
postolis deriuatur: sed, neq; Chri-
stus hanc formam instituit, nec
Apostoli ea usi leguntur. ergo
hec non est conueniens forma
huius sacramenti.

¶ 2 Præter. Sicut sacramentum est
idē apud omnes, ita & forma de-
bet esse eadem: quia qualibet res habet unitatem, si
cut, & esse a sua forma: sed hac forma non omnes
vniuntur: quidam enim dicunt, confirmo te chrisma
te sanctificationis. ergo hæc non est cōueniens for-
ma huius sacramenti.

Q. 66. arti. 5.
ad 1.
Ar. 11. huius
quæst.

¶ 3 Præter. Sacramentum hoc debet conformari bap-
tismo, sicut perfectio perfectibili, ut supra dictum
est: sed in forma baptismi non fit mentio de confi-
gatione characteris, nec etiam de cruce Christi (cū
tamen per baptismum homo Christo commoria-
tur, ut Apostolus dicit Rom. 6.) nec etiam fit men-
tio de effectu salutis, cum tamen baptismus sit de ne-
cessitate salutis. In forma etiam baptismi ponitur
actus tantum, & exprimitur persona bap-
tizantis, cum dicitur, ego te baptizo, cuius contra-
rium apparet in forma prædicta. * non ergo est con-
ueniens forma huius sacramenti.

RESPON. Dicendum, quod prædicta * forma est
conueniens huic sacramento. Sicut enim forma rei
naturalis dat ei speciem, ita forma sacramenti conti-
nere debet quicquid pertinet ad speciem sacramen-
ti. Sicut autem ex suprascriptis patet, * in hoc sacra-
mento datur Spiritus sanctus ad robur spiritualis pu-
gnae, & ideo in hoc sacramento tria sunt necessaria
que continentur in forma prædicta. * Quorum pri-
mum est, causa conferens plenitudinem roboris
spiritualis, que est sancta Trinitas, que exprimitur
cum dicitur. In nomine Patris &c. Secundum est ip-
sum robur spirituale, quod homini confertur per
sacramentum materie visibilis ad salutem: quod
quidem tangitur, cum dicitur, Confirmo te chris-
mate salutis. Tertium est signum, quod pugnatore
datur: sicut & in pugna corporali, milites insigniis
ducum insigniuntur. & quantum ad hoc dicitur, Con-
figno te signo crucis, in quo scilicet rex noster tri-
phauit, ut dicitur Colof. 2.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod (sicut supra
dictum * est) per ministerium apostolorum quan-
doque dabatur effectus huius sacramenti, scilicet
plenitudo Spiritus sancti, quibusdam visibilibus si-
gnis miraculose a Deo effectis, qui potest effectum
sacramenti sine sacramento conferre. & tunc non
erat necessaria nec materia nec forma huius sacramen-
ti. Quandoque autem tamquam ministri sacra-
mentorum, hoc sacramentum præbebant, & tunc
sicut materia, ita & forma ex mandato Christi ute-
bantur. Multa enim seruabant apostoli in sacramen-
torum collatione, que in scripturis communiter
propositis non sunt tradita. Vnde Dionysius * dicit in
fine Eccle. hierar. Consummatius inuocationes, id est
uerba quibus perficiuntur sacramenta, non est ius-
tum scripturas interpretantibus neque mysticum
eorum, aut in ipsis operatas ex Deo virtutes, ex oc-
culto ad commune adducere: sed nostra sacra
traditio, sine pompa, id est occulte eas edocet. Vnde &
Apostolus dicit, loquens de celebratione eucharis-
tiæ, primæ Corinth. vñdecimo. Cetera, cum ue-
uero, disponam.

Ar. 11. huius
quæst.

A AD SECVNDVM dicendum, quod sanctitas est salutis
causa. & ideo in idem redit, quod dicitur chrisimate
salutis & sanctificationis.

AD TERTIVM dicendum, quod baptismus est re-
generatio in spiritualem uitam, qua homo uiuit in
seipso: & ideo non ponitur in forma baptismi, nisi
unus actus ad ipsum hominem sanctificandum per-
tinet: sed hoc sacramentum non solum ordinatur
ad hoc, quod homo sanctificetur in seipso, sed ex-
ponitur cuiusdam pugne exteriori. & ideo non solum
fit mentio de interiore sanctificatione cum di-
citur, confirmo te chrisimate salutis: sed etiam con-
signatur homo exterius quasi vexillo crucis ad pu-
gnam spiritualem, quod significatur cum dicitur,

B Configno te signo crucis. In ipso autem uerbo bap-
tizandi, quod abluitionem significat, potest intel-
ligi & materia, que est aqua ablucens, & effectus sa-
lutis, que non intelliguntur in uerbo Confirmandi;
& ideo oportuit hæc ponere. Dicitur est autem su-
pra, * quod hoc quod dicitur, ego, non est de neces-
sitate forme baptismalis: quia intelligitur in uerbo
primæ personæ: apponitur tamen ad exprimendam
intentionem, quod non est ita necessarium in con-
firmatione, que non exhibetur nisi ab excellenti mi-
nistro, * ut infra dicitur.

ARTICVLVS V.

C Vtrum sacramentum confirmationis
imprimat characterem.

AD QVINTVM sic proceditur.
Videtur quod sacramentum
confirmationis non imprimat
characterem. Character enim im-
portat quoddam signum distin-
ctiuum: sed per sacramentum cō-
firmationis non distinguitur ho-
mo ab infidelibus: hoc enim fit p
baptismum: neque etiam ab aliis
fidelibus, quia hoc sacramentum
ordinatur ad pugnam spiritua-
lem, que omnibus fidelibus in-
dicitur: non ergo in hoc sacra-
mento imprimitur aliquis cha-
racter.

D ¶ 2 Præterea. Supra dictum est, *
quod character est quedam po-
tentia spiritualis: potentia au-
tem non est nisi actiua, uel passi-
ua. Potentia autem actiua in sa-
cramentis, confertur per sacramē-
tum ordinis: potentia autem pas-
siua siue receptiua per sacramen-
tum baptismi. ergo per sacramen-
tum confirmationis nullus chara-
cter imprimitur.

E ¶ 3 Præterea. In circumsione, que
est character corporalis non im-
primatur aliquis spiritualis cha-
racter: sed in hoc sacramento
imprimatur quidam character
corporalis, dum scilicet homo
chrisimate signatur signo crucis
in fronte. non ergo imprimitur
in hoc sacramento character spi-
ritualis.

SED CONTRA, In omni sacra-
mento, qd non iteratur, imprimit
Tertia S. Thome.

Q. 66. arti. 5.
ad 1.

Ar. 11. huius
quæst.

Super Questionis
septuagesime secun-
de Articulum quin-
tum.

4. dist. 7. q. 20
arti. 1. q. 7. q. 20
q. 3. a. 3. q. 20

Q. 63. art. 2.

FF 4 uero

Refertur de consec. dist. 5. ca. de h. minc.

Q. 63. arti.

Arti. 1. huius quæst.

vero Melchides papa inquit, Ita conu-
ta sunt hæc duo sa-
cramenta quod unū
sine altero rite per-
fici non potest, glou-
idest, Christianum
facere non potest,
supple, perfectum.
Apparetque hoc idē
ex actibus utriusque
characteris, nam bap-
tismi est confiteri
fidem: confirmatio-
nis autem libere seu
intrepide, confiteri
eamdem, ubi patet
secundam perficere
& firmare primum.
Patet etiam non sic
esse intelligendum
characterem esse po-
tentiam passiuam,
tamquam si ponere-
tur pure passiva, po-
test enim, aliquem
actum habere cum
hoc, quod constituit
sacramentorum re-
ceptiuum perfectum
seu firmum: bap-
tismalis siquidem cha-
racter receptiuū ab-
solute, confirmatio-
nis autem receptiuū,
perfecte & libere cō-
stituit.

character: sed hoc sacramentum
non iteratur, dicit enim Greg. *
de homine, qui a Pontifice con-
firmatus fuerit denuo, talis ite-
ratio prohibenda est. ergo in cō-
firmatione imprimis character.

RESPON. Dicendum, quod (si
cut supra dictum est *) chara-
cter est quædam spiritalis pote-
stas ad aliquas sacras actiones or-
dinata. Dicitur est autem supra, ꝑ
quod sicut baptismus est quædam
spiritalis regeneratio in uitam
christianam; ita etiam confirma-
tio est quoddam spirituale aug-
mentum promouens hominem
in spiritualem ætatem perfectā.
Manifestum est autem ex simili-
tudine corporalis uitæ, quod a-
lia est actio hominis statim nati:
& alia actio, que competit ei
cum ad perfectam etatem perue-
nerit. Et ideo per sacramentum
cōfirmationis datur homini po-
testas spiritalis, ad quædam a-
lias actiones sacras, præter illas ad
quas datur ei potestas in bap-
tismo. Nam in bap-
tismo accipit ho-
mo potestatem ad ea agēda, quæ
ad propriam pertinent salutem,
prout scilicet secundum seipsum
uiuere: sed in confirmatione ac-
cipit homo potestatem ad agendum ea, que per-
tinent ad pugnam spiritualem contra hostes fidei;
sicut patet ex exemplo Apostolorum, qui ante-
quam plenitudinem Spiritus sancti acciperent, e-
rant in coenaculo perseverantes in oratione: post
modum uero egressi, non uerebantur publice fi-
dem fateri, etiam coram inimicis fidei christianæ.
& ideo manifestum est, quod in sacramento con-
firmationis imprimitur character.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod pugna
spiritalis contra hostes inuisibiles, omnibus com-
petit: sed contra hostes uisibiles, idest, contra per-
cutores fidei pugnare, nomen Christi publice con-
fitendo, est confirmatorum, qui iam sunt perdu-
cti spiritaliter ad uirilem ætatem, secundum quod
dicitur 1. Ioan. 2. Scribo uobis iuuenes quoniam
fortes estis, & uerbum Dei in uobis manet, & vic-
tistis malignum. & ideo character confirmationis
est signum distinctiuum, non infidelium a fide-
libus, sed spiritaliter prouectorum ab his quibus di-
citur: Sicut modo geniti infantes.

AD SECYNDVM dicendum, quod omnia sacra-
menta sunt quædam fidei potestaciones. Sicut igitur
baptizatus accipit potestatem spiritualem ad
protestandam fidem per susceptionem aliorum sa-
cramentorum: ita confirmatus accipit potestatem
publice fidem Christi uerbis profitendi, quasi ex
officio.

AD TERTIVM dicendum, quod sacramenta ue-
teris legis dicuntur iustitiæ carnis (ut patet Heb,
9.) quia scilicet interius nihil efficiebant. & ideo in
circumcisione imprimebatur character solum in
corpore, non autem in anima: sed in confirmatio-
ne cum characterē corporali imprimitur simul cha-
racter spiritalis, eo quod est sacramentum nouæ
legis.

D. 1095.

ARTICVLVS VI.
Vtrum character confirmationis præ-
supponat characterem baptismi.

AD SEXTVM sic proceditur.

VIDETUR quod character
confirmationis non præsuppo-
nat ex necessitate characterem
baptismalem. Sacramentum e-
nim confirmationis ordinatur
ad confitendum publice fidem
Christi: sed multi etiam ante ba-
ptismum sunt fidem Christi pu-
blice confessi, sanguinem fun-
dentes pro fide, ergo character
confirmationis non præsuppo-
nit characterem baptismalem.

¶ 2. Præterea, De Apostolis non le-
gitur, quod fuerint baptizati (p-
teritum cum dicitur Ioā. 4. quod
ipse Christus non baptizabat, sed
discipuli eius): et tamen postea
fuerunt confirmati: per aduen-
tum Spiritus sancti, ergo similiter alij possunt con-
firmari ante quam baptizentur.

¶ 3. Præterea, Act. 10. dicitur, quod adhuc loquente Pe-
tro, cecidit Spiritus sanctus super eos qui audiebant
uerbū, & audiebāt eos loquentes uariis linguis. &
postea Petrus iussit eos baptizari, ergo pari ratione
possunt alij prius confirmari, quam baptizentur.

SED CONTRA est, quod Rabanus dicit in lib. *
de instit. cleri. Nouissime a summo Sacerdote, per
impositionem manus paracletus traditur baptiza-
to, ut roboretur, per Spiritum sanctum ad præ-
dicandum.

RESPON. Dicendum, quod character confir-
mationis ex necessitate præsupponit characterem
baptismalem: ita scilicet, quod si aliquis non ba-
ptizatus confirmaretur, nihil reciperet, sed oportet
ret, iterato ipsum confirmari post baptismum. Cu-
ius ratio est: quia sicut se habet confirmatio ad ba-
ptismum, ita augmentum ad generationem, ut ex
supradictis patet. Manifestum est autem, quod nul-
lus potest promoueri in etatem perfectam, nisi pri-
mo fuerit natus. & similiter nisi primo aliquis fue-
rit baptizatus, non potest sacramentum confirma-
tionis accipere.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod uirtus diuina
non est alligata sacramentis. Vnde potest confer-
re homini spirituale robur ad confitendum publi-
ce fidem Christi absq; sacramento cōfirmationis, si
cut etiam potest consequi remissionem peccatorū
sine bap-
tismo. Sicut tamen nullus consequitur effe-
ctum baptismi sine baptismi uoto, ita nullus conse-
quitur effectum confirmationis sine uoto ipsius:
quod potest haberi etiā ante susceptionē baptismi.

AD SECYNDVM dicendum, quod sicut Aug. * dicit ex
hoc quod Dominus dicit Io. 13. Qui lotus est, non
indiget nisi ut pedes lauet, intelligimus, Petrum &
alios Christi discipulos fuisse baptizatos siue bap-
tismo Ioannis (sicut nonnulli arbitrantur) siue quod
magis credibile est, bap-
tismo Christi: neque enim
renuit ministerium baptizandi, ut haberet & bap-
tizatos seruos, per quos ceteros baptizaret.

AD TERTIVM dicendum, quod audientes p̄dicationem
Petri, acceperunt effectum cōfirmationis mira-
culose: non tamē cōfirmationis sacramentū. Dicitur
est autē, quod effectus confirmationis potest alicui
conferri

Super quæstionis se-
ptuagesime secundæ,
articulum sextum.

IN artic. 6. aduerte
quod char acter
confirmationis, ita
præsupponit chara-
cterem baptismi, ut
si confirmaretur non
baptizatus, esset post
baptismum recon-
firmandus eadem ra-
tione, qua presbyter
non baptizatus, est
post baptismum ite-
rum ordinandus, ut
patet in cap. ueniens
& in c. si quis, de pres-
bytero non baptiza-
to. Magis enim an-
nexum est confirma-
tionis sacramentum
baptismo, quam sa-
cramentum ordinis,
cum confirmatio fir-
mitas perfectioque
sit baptismi.

dist. 2.
art. 2.
art. 2.
& 4.

Dist. cap. 6.
in prin.

Art. 1. huius

Epi. red. 1.
mo. 2.

Art. 1. huius

episcopus potest illam conferre.

Et licet multi multa in hoc scripserint, soli tamen illi verum scripserunt; qui noluerunt sapere plura quam oportet illis, nisi sancto auctoritas proponenda est rationi: vnde et legitur in concilio vniuersali Florentie sub Eugenio III. verumque Armenis auctoritate exposita, cum de hoc sacro fuerunt instrueti, ut patet in literis Eugenii: vnde et Auctor ratione conatus est reddere ex differentia inter Papam & alios episcopos, quoad eminentiam potestatis; quia Papa in plenitudine assumptus est potestatis, reliqui autem in parte solitudinis: in dicta autem synodo, nulla redditur ratio, nisi dispensatio apostolica sedis ex rationali & urgente causa. Quod ideo dixerim ut ratio ab Auctore reddita non parui fiat, sed cum ueneratione suscipiatur, tamquam amplexa a sacro Concilio attribuentem hoc dispensationi apostolice sedis: constat, non dispensare in huiusmodi ad maximam spectare potestatem.

de huiusmodi
quasi

de huiusmodi
quasi

de huiusmodi
quasi

In corp. art.

Homil. 6. in
num. sexdecim
homiliarum a me
dio. 10. 5.

In corp. ar.

debet hoc sacramentum conferri: & sic non debet omnibus dari.

SED CONTRA est, quod dicitur Act. 2. Spiritus sanctus adueniens repleuit totam domum (per quam significatur ecclesia) & postea subditur, quod repleti sunt omnes spiritu sancto: sed ad illam plenitudinem consequendam hoc sacramentum datur, ergo est omnibus, qui sunt in ecclesia exhibendum.

RESPON. Dicendum, quod (sicut dictum est) per hoc sacramentum promouetur homo spiritualiter in etatem perfectam: hoc autem est de intentione nature, ut omnes qui corporaliter nascuntur, ad perfectam etatem perueniant: sed hoc quandoque impeditur propter corruptibilitatem corporis, quod morte praeuenitur, multo autem magis de intentione Dei est oia ad perfectionem perducere, ex cuius imitatione hoc natura participat, vnde & Deut. 3. 2. dicitur, Dei perfecta sunt opera: anima autem ad quam pertinet & spiritualis natiuitas, & spiritualis etatis perfectio, immortalis est: & potest sicut tempore senectutis spiritualitatem natiuitatem consequi, ita tempore iuuentutis uel pueritiae consequi perfectam etatem: quia huiusmodi corporales etates, anima non prauidicant, & ideo hoc sacramentum debet omnibus exhiberi.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod hoc sacramentum datur ad quandam excellentiam: non quidem vnius hominis ad alium (sicut sacramentum ordinis) sed hominis ad seipsum: sicut idem perfectus uir existens, habet excellentiam ad se puerum.

AD SECUNDUM dicendum, quod (sicut dictum est) etas corporalis non prauidicatur anima: vnde etiam in puerili etate homo potest consequi perfectionem spiritualis etatis, de qua dicitur Sap. 4. Senectus uenerabilis est non diuturna, neque numero annorum computata. & inde est, quod multi in puerili etate propter robur Spiritus sancti perceptum, usque ad sanguinem fortiter certauerunt pro Christo.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut Chrysostomus dicit in Homilia de Machabaeis, in mundanis agonibus, etatis, ac formae generis, dignitas requiritur: & ideo seruis ac mulieribus, & senibus ac pueris ad eos aditus denegatur: in caelestibus autem, omni personae & etati ac sexui, indiscreta facultate stadium patet. & in Homilia de militia spirituali dicit, apud Deum semineus etiam militat sexus. Mulieres namque semineus animo uirili spirituales militas gesserunt: quaedam enim interioris hominis uirtute, uiros aquauerunt in agonibus martyrum: quaedam etiam fortiores uiris extiterunt. & ideo etiam mulieribus hoc sacramentum conferendum est.

AD QUARTUM dicendum, quod (sicut dictum est) anima ad quam pertinet spiritualis etas, immortalis est: & ideo etiam morituris hoc sacramentum dandum est, ut in resurrectione perfecti appareant, secundum illud Eph. 4. Donec occurramus omnes

in uirum perfectum, in mensuram etatis plenitudinis Christi. Et ideo Hugo de sancto Victore dicit, omnino periculosum esset, si ab hac uita sine confirmatione migrare contingeret: non quia damnaretur, nisi forte propter contemptum, sed quia detrimentum perfectionis pateretur: unde etiam pueri confirmati decedentes, maiorem gloriam consequuntur, sicut & hic maiorem obtinent gratiam. Auctoritas autem illa intelligitur, quantum ad hoc, quod morituris non est necessarium hoc sacramentum propter periculum pugnae praesentis.

ARTICVLVS I. X.
Vtrum hoc sacramentum sit conferendum homini in fronte.

AD NONVM sic proceditur. Videtur quod hoc sacramentum non sit conferendum homini in fronte. Hoc enim sacramentum est perfectiui baptismi, ut supra dictum est: sed sacramentum baptismi conferitur homini in toto corpore, ergo hoc sacramentum non debet conferri solum in fronte.

¶ 2. Praeterea: Hoc sacramentum datur ad robur spirituale, ut supra dictum est: sed spirituale robur maxime consistit in corde, ergo hoc sacramentum magis debet conferri supra cor, quam in fronte.

¶ 3. Praeterea: Hoc sacramentum datur homini ad hoc, quod libere fidem Christi confiteatur: sed ore fit confessio ad salutem, ut dicitur Roma. 10. ergo hoc sacramentum magis debet conferri circa os, quam in fronte.

SED CONTRA est, quod Rabanus dicit in libro de institutione clericorum, signatur baptizatus chrismate in summitate capitis per sacerdotem: per pontificem uero in fronte.

RESPON. Dicendum, quod (sicut supra dictum est) in hoc sacramento homo accipit spiritum sanctum ad robur spiritualis pugnae, ut fortiter etiam inter aduersarios fidei, Christi fidem confiteatur: unde conuenienter signatur chrismate signo crucis in fronte propter duo. Primum quidem, quia insignitur signo crucis, sicut miles signo ducis, quod quidem debet esse euidentis & manifestum: inter omnia autem loca corporis humani, maxime frons manifesta est, quae quasi nunquam obtegatur: & ideo liniuntur confirmatus chrismate in fronte, ut in manifesto demonstraret se esse Christianum: sicut & apostoli post acceptum Spiritum sanctum se manifestauerunt, qui prius in coenaculo latebant. Secundo, quia aliquis impeditur a libera confessione nominis Christi, propter duo, scilicet propter timorem & propter uerecundiam: utriusque autem horum signum maxime manifestatur in fronte propter duo, scilicet propter propinquitatem imaginationis, & propter hoc quod spiritus a corde directus ad frontem ascendunt: vnde uerecundati erubescunt, timentes autem pallefcunt, ut dicitur in 4. Ethicorum. & ideo in fronte signatur chrismate, ut neque propter timorem, neque propter erubescendum, nomen Christi confiteri pretermittat.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod per baptismum regeneramur ad uitam spirituales, quae ad totum hominem pertinet: sed in confirmatione roboramur ad pugnam, cuius signum ferendum est in fronte, quasi in euidenti loco.

AD SECUNDUM dicendum, quod principium fortitudinis est in corde: sed signum apparet in fronte: vnde dicitur Ezech. 3. Ecce dedi frontem tuam durioram frontibus eorum: & ideo sacramentum eucharistiae, quo homo

Lib. 1. d. 1. c. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Infart. 1. d. 3. c. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Lib. 1. c. 30. circa prin.

Ar. 1. 2. 3. 4. huius 9.

Ar. 1. 2. 3. 4. huius 9.

ARTICVLVS XI.

Utrum solus episcopus hoc sacramentum conferre possit.

mo in seipso confirmatur, pertinet ad cor, secundum illud dicitur psal. 103. Panis cor hominis confirmet: sed ad sacramentum confirmationis requiritur signum fortitudinis ad alios, & ideo exhibetur in fronte.

AD TERTIVM dicendum, quod hoc sacramentum datur ad libere confitendum, non autem ad confitendum simpliciter: quia hoc fit etiam in baptismo, & ideo non debet dari in ore, sed in fronte, ubi apparent signa passionum, quibus libera confessio impeditur.

ARTICVLVS X.

Utrum ille qui confirmatur, debeat teneri ab alio.

AD DECIMVM sic proceditur. Vt quod ille qui confirmatur, non debeat ab alio teneri ad confirmationem. Hoc enim sacramentum non solum pueris, sed etiam adultis exhibetur. Adulti autem per se ipsos stare possunt, ergo ridiculum est, quod ab alio teneantur.

¶ Præterea. Ille, qui iam est de ecclesia, liberum habet accessum ad ecclesiam principem, qui est episcopus: sed hoc sacramentum (sicut dictum est) non exhibetur nisi baptizato, qui iam est membrum ecclesiae. Vt ergo, quod non debeat per alium exhiberi episcopo, ad hoc sacramentum recipiendum.

¶ Præterea. Hoc sacramentum datur ad robur spirituale: quod magis viget in viris, quam in mulieribus, secundum illud Prouerb. vlt. Mulierem fortem quis inueniet? ergo ad minus mulier non debet tenere uirum ad confirmationem.

SED CONTRA est, quod Inno. Papa dicit, & habetur in Decret. 39. q. 4. si quis ex coniugio filium aut filiam alterius, de sacro fonte suscepit, aut ad chrisma tenuerit, &c. ergo sicut requiritur quod aliquis baptizatum de sacro fonte leuet, ita debet aliquis teneri ad sacramentum confirmationis accipiendum.

RESPON. Dicendum, quod (sicut dictum est) hoc sacramentum exhibetur homini ad robur pugnae spiritualis: sicut autem aliquis de nouo natus, indiget instructore in his, quae pertinent ad conseruationem vitae (secundum illud Heb. 12. patres quidem carnis nostrae habuimus cruditores, & reuerbamur eos) ita illi, qui assumuntur ad pugnam, indigent eruditoribus a quibus instruuntur de his, quae pertinent ad modum certaminis. & ideo in bellis materialibus constituuntur duces & centuriones, per quos alii gubernentur. & propter hoc etiam ille, qui accepit hoc sacramentum, ab alio tenetur, quasi per alium in pugna spirituali erudiendus: similiter etiam, quia per hoc sacramentum confertur homini perfectio spiritualis aetatis (sicut dictum est) ideo ille, qui ad hoc sacramentum accedit, sustentatur, quasi adhuc spiritualiter imbecillis & puer.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod licet ille qui confirmatur, sit adultus corporaliter: nondum tamen est adultus spiritualiter.

AD SECUNDVM dicendum, quod licet baptizatus sit effectus membrum ecclesiae: nondum tamen est ascriptus militiae Christianae, & ideo episcopo tamquam duci exercitus, per alium exhibetur iam militiae Christianae ascriptum: non enim debet alium ad confirmationem tenere, qui nondum est confirmatus.

AD TERTIVM dicendum, quod (sicut dicitur Colos. 3.) in Christo Iesu non est masculus & foemina, & ideo non differt utrum masculus, uel foemina teneat aliquem in confirmatione.

AD VNDECIMVM sic proceditur. Vt quod non solum episcopus hoc sacramentum conferre possit. Greg. enim scribens Ianuario episcopo dicit: peruenit ad nos, quosdam scandalizatos fuisse, quod presbyteros chrisma tangere eos, qui baptizati sunt, prohibuimus, & nos quidem secundum veterem usum nostrae ecclesiae fecimus: sed si omnino hac de re aliqui contristantur, ubi episcopi desunt, ut presbyteri etiam in frontibus baptizatos chrisma tangere debeant, concedimus: sed illud quod pertinet ad necessitatem sacramentorum, non est propter uitandum scandalum immutandum, ergo uidetur quod non sit de necessitate huius sacramenti, quod ab episcopo conferatur.

¶ Præterea. Sacramentum baptismi uidetur maioris efficaciae, quam sacramentum confirmationis: quia per baptismum fit plena remissio peccatorum, & quantum ad culpam, & quantum ad penam, quod non fit in hoc sacramento: sed simplex sacerdos ex suo officio potest tradere sacramentum baptismi, & in necessitate quilibet etiam non ordinatus potest baptizare, ergo non est de necessitate huius sacramenti, quod ab episcopo conferatur.

¶ Præterea. Summitas capitis, ubi secundum medicos est locus rationis, s. particularis (quae dicitur virtus cogitativa) est nobilior fronte, ubi est locus imaginatiuae uirtutis: sed simplex sacerdos potest baptizatos ungere chrisma in vertice, ergo multo magis potest eos chrisma signare in fronte, quod pertinet ad hoc sacramentum.

SED CONTRA est, quod Euseb. Papa dicit, Manus impositionis sacramentum magna ueneratione tenendum est, quod ab alijs perfici non potest, nisi a summis sacerdotibus: nec tempore apostolorum ab alijs, quam ab ipsis apostolis legitur aut scitur peractum esse: nec ab alijs, quam qui eorum locum tenent, unquam perfici, aut fieri debet: nam si aliter praesumptum fuerit, irritum habeatur & vacuū, nec inter ecclesiastica unquam reputabitur sacramenta. est igitur de necessitate huius sacramenti, quod dicitur sacramentum manus impositionis, quod ab episcopo tradatur.

RESPON. Dicendum, quod in quolibet opere ultima consumatio supremæ arti, aut uirtuti reseruat: sicut preparatio materiae pertinet ad inferiores artifices, superior autem dat formam: supremus autem est ad quem pertinet usus, qui est finis artificiorum, & epistola, quae a notario scribitur, a Domino papa signatur. Fideles autem Christi sunt quoddam diuinum opus (secundum illud 1. ad Cor. 3. Dei aedificatio estis) sunt etiam quasi quaedam epistola, spiritu Dei scripta, sicut dicitur secunda Corinthio. 3. Hoc autem confirmationis sacramentum, est quasi ultima consumatio sacramenti baptismi: ita scilicet quod per baptismum aedificatur homo in domum spirituale, & conscribitur quasi quaedam spiritualis epistola: sed per sacramentum confirmationis, quasi domus aedificata dedicatur in templum Spiritus sancti, & quasi epistola conscripta signatur signo crucis, & ideo collatio huius sacri episcopi, qui obtinent summam potestatem in ecclesia: sicut & in primitiua ecclesia, per impositionem manus apostolorum, quorum vicem gerunt episcopi, plenitudo Spiritus sancti dabatur, ut habetur

4. diff. 7. q. 3. art. 1. q. 2. Et diff. 13. q. 1. art. 1. q. 2. Et diff. 25. q. 1. art. 1. cor. Et 2. cont. 60. Et quod 10. ar. 7. lib. 3. epist. 260.

Epist. 3. de episcopo, ubi dicitur, & habetur de consecr. ca. 1. Manu signa positionis.

1. ad Cor. 3. Dei aedificatio estis.

1. ad Cor. 3. Dei aedificatio estis.

Art. 1. q. 2. Et diff. 13. q. 1. art. 1. q. 2. Et diff. 25. q. 1. art. 1. cor. Et 2. cont. 60. Et quod 10. ar. 7. lib. 3. epist. 260.

Art. 1. q. 2. Et diff. 13. q. 1. art. 1. q. 2. Et diff. 25. q. 1. art. 1. cor. Et 2. cont. 60. Et quod 10. ar. 7. lib. 3. epist. 260.

Art. 1. q. 2. Et diff. 13. q. 1. art. 1. q. 2. Et diff. 25. q. 1. art. 1. cor. Et 2. cont. 60. Et quod 10. ar. 7. lib. 3. epist. 260.

Urbanus r. in epist. ad omnes Christianos, habetur de consec. dist. 5. ca. Omnes fideles r.

tur actum. 8. unde Urbanus Papa * dicit, Omnes fideles, per manus impositionem episcoporum Spiritum sanctum post baptismum accipere debent, ut pleni Christiani inueniantur.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Papa in ecclesia habet plenitudinem potestatis, ex qua potest quaedam quae sunt superiorum ordinum, committere quibusdam inferioribus, sicut quibusdam presbyteris concedit conferre minores ordines, quod pertinet ad potestatem episcopalem. Et ex hac plenitudine potestatis concessit beatus Gregorius * Papa, quod simplices sacerdotes hoc sacramentum conferrent, quamdiu scandalum tolleretur.

Lib. 3. epist. 26. in fi.

AD SECUNDUM dicendum, quod sacramentum baptismi est efficacius quam hoc sacramentum, quantum ad remotionem mali: eo quod est spiritualis generatio, quae est mutatio de non esse in esse: hoc autem sacramentum est efficacius ad proficiendum in bono: quia est quoddam spirituale augmentum de esse imperfecto ad esse perfectum, & ideo hoc sacramentum digniori ministro committitur.

Lib. 2. ca. 30. circa principium.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut * Rabanus dicit in lib. de institutione clericorum, signatur baptizatus chrismate in summitate capitis per sacerdotem, per pontificem vero in fronte, ut in priori vnditione, significetur super ipsum Spiritum sancti descensus ad habitationem Deo consecrandam: in secunda quoque, ut eiusdem Spiritus sancti septiformis gratia, cum omni plenitudine sanctitatis & scientiae & virtutis, venire in hominem declaratur. non ergo propter digniorem partem, sed propter potiore effectum, haec vnditio episcopis reseruat.

Super Quaestione 72. Ar. 2. h. o. c. i. m. u.

ARTICULUS XII. Vtrum ritus huius sacramenti sit conueniens.

4. dist. 7. q. 3. Ar. 2. q. 2. ad secundum & in expositione litera.

IN articulo duodecimo, hoc solum videtur dicendum, quod circa ieiunium tam confirmatoris, quam confirmationis, seruanda videtur eiusdem ecclesiae consuetudo: hoc enim est de iure positum, & in paucis forte ecclesijs seruatur propter causas in litera allegatas, multitudine scilicet confirmatorum, quos simul oportet confirmari, & separatim quandoque propter contumaciam periculosa incerta mortis, adiuuata maxima incommoditate habendi episcopum ad votum.

Art. 1. huius q. ad 3. & q. 65. ar. 4.

AD DUODECIMUM sic proceditur. Videtur ritus huius sacramenti non sit conueniens. Sacramentum enim baptismi est maioris necessitatis quam hoc sacramentum, ut supra dictum est. * sed baptismum deputantur certa tempora, scilicet pascha, & pentecostes: ergo etiam huic sacramento aliquod certum tempus debet praefigi.

2. Praeter. Sicut hoc sacramentum requirit deuotionem & dantis & recipientis, ita etiam & sacramentum baptismi: sed in sacramento baptismi non requiritur quod a ieiuniis sumatur vel conferatur, ergo videtur inconuenienter statutum in concilio Aurelianensi, * ut ieiunia ad confirmationem veniant, & in concilio Meldensi, ut episcopi non nisi ieiunij, per impositionem manuum Spiritum sanctum tradant.

Referatur haec de consec. d. 5. ca. Ve ieiunij. Et ut episc. Ar. 2. huius

3. Praeter. Chrisma est quoddam signum plenitudinis Spiritus sancti, ut supra dictum est. * Sed plenitudo Spiritus sancti data est fidelibus Christi in die Pentecostes, ut habetur Act. 2. magis ergo debet chrisma confici, & benedici in festo Pentecostes, quam in coena Domini.

SED CONTRA est, versus Ecclesia, quae a Spiritu sancto gubernatur.

RESPON. Dicendum, quod Dominus Matth. 18. s. fidelibus suis promittit, dicens, ubi fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum: & ideo firmiter tenendum est, quod ordinationes Ecclesiae dirigantur secundum sapientiam Christi. Et propter hoc certum esse debet, ritus, quos Ecclesia obseruat in hoc, & in aliis sacramentis esse conuenientes.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut Melchisedech Papa * dicit, ita coniuncta sunt haec duo sacra. scilicet baptismi & confirmationis, ut ab inuicem nisi morte praecedente nullatenus possint segregari, & unum sine altero rite perfici non possit. Et ideo eadem tempora sunt praefixa baptismi solenniter celebrando, & huic sacramento: sed quia hoc sacramentum a solis episcopis datur, qui non sunt semper praesentes, ubi presbyteri baptizant, oportuit quantum ad communem usum, sacramentum confirmationis etiam in alia tempora differri.

AD SECUNDUM dicendum, quod ab illa prohibitione excipiuntur infirmi, & morte periclitantes: sicut in statuto Meldensi * concilii legitur. Et ideo propter multitudinem fidelium, & propter pericula imminencia, sustinetur ut hoc sacramentum (quod non nisi ab episcopis dari potest) etiam a non ieiunius detur vel accipiatur: quia unus episcopus precipue in magna dioecesi, non sufficeret ad tot homines confirmandos, si eis tempus ardeat: ubi tamen congrue obseruari potest, conuenientius est ut a ieiuniis detur & accipiatur.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut ex concilio Martini papae * habetur, omni tempore licebat chrisma conficere: sed quia solennis baptismus, ad quem requiritur versus chrismatis, in vigilia paschae celebratur, congrue ordinatum est, ut per biduum ante ab episcopo chrisma benedicatur, ut possit per dioecesim destinari. Dies etiam ille satis congruit ad materias sacramentorum benedicendas, in quo fuit eucharistiae sacramentum institutum, ad quod omnia alia sacramenta quodammodo ordinantur, sicut supra dictum est.

QVAESTIO LXXIII.

De sacramento eucharistiae secundum se, in sex articulos diuisa.

Super Quaestione 73. Ar. primum.

CONSEQUENTER considerandum est de sacramento eucharistiae. Et primo de ipso sacramento. Secundo de materia. Tertio de forma. Quarto de effectibus. Quinto de recipientibus hoc sacramentum. Sexto de ministro. Septimo de ritu.

IN articulo primo notandum occurrit in responsione ad tertium, quod diuina differentiarum, quae ibi enarrantur inter eucharistiam, & alia sacramenta habentia materiam sensibilem (quod propter poenitentiam, & matrimonium dicitur) secunda differentia sumit gratiam non solum secundum seipsam, sed secundum suum effectum, qui est vnitas corporis Christi mystici: ita quod cum audis sacramentum eucharistiae rem tantum esse gratiam, susceptionem autem vnitatem ecclesiae: aut corpus Christi mysticum, non diuersa intelligas: quoniam haec omnia nihil aliud sunt quam gratia Dei in suis fidelibus.

CIRCA primum quaeruntur sex. 1. Primum, Vtrum eucharistia sit sacramentum. 2. Secundum, Vtrum sit unum vel plura. 3. Tertium, Vtrum sit de necessitate salutis. 4. Quartum, de nominibus eius. 5. Quintum, De institutione ipsius. 6. Sextum, de figuris eius.

AR-